

הנה אנכי כרת ברית

The Recovenanting

(1) שמות לד, א-כח

וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה פֶּסַל-לְךָ שְׁנֵי-לַחַת אֲבָנִים כְּרָאשֵׁימֵי וְכָתַבְתִּי עַל-הַלָּחֹת אֶת-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל-הַלָּחֹת הַרְאשֵׁימֵי אֲשֶׁר שָׁפַרְתָּ: וְהָיָה נֶכּוֹן לְבָקֶר וְעֵלִית בְּבָקֶר אֶל-הַר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִּי שָׁם עַל-רֹאשׁ הָהָר: וְאִישׁ לֹא-יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם-אִישׁ אֶל-יָרֵא בְּכָל-הָהָר גַּם-הַצֵּאן וְהַבָּקֶר אֶל-יָרְעוּ אֶל-מִוֶּל הָהָר הַהוּא: וַיִּפְסַל שְׁנֵי-לַחַת אֲבָנִים כְּרָאשֵׁימֵי וַיִּשְׁלֶם מֹשֶׁה בְּבָקֶר וַיַּעַל אֶל-הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים: וַיֵּרֶד ה' בַּעֲנָן וַיְתַיַּצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיְקַרָּא בְּשֵׁם ה': וַיַּעֲבֹר ה' עַל-פָּנָיו וַיְקַרָּא הוּא ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֲרוּךְ אַפַּיִם וְרַב-חַסֵּד וְאַמֵּת: נֹצֵר חֶסֶד לְאֵלִפַּיִם נְשִׂיא עֵז וְפִשְׁעַ וְחַטָּאָה וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה פִקְדוֹ עֵז וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה עֵז וְעַל-בְּנֵי בְנֵי עַל-שְׁלֹשִׁים וְעַל-רִבְעִים: וַיִּמְהַר מֹשֶׁה וַיִּקַּד אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶ: וַיֹּאמֶר אִם-נָא מִצְּאֹתֵי חַן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יְיָ-יִלְכֶ-נָּא אֲדֹנָי בְּקִרְבְּנוֹ כִּי עַם-קָשֶׁה-עֲרֹף הוּא וְסָלַחְתָּ לְעֹונָנוֹ וְלַחַטָּאתָנוּ וְנִחַלְתָּנוּ: וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲנֹכִי כֹרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל-עַמְּךָ אֲעֲשֶׂה נִפְלְאוֹת אֲשֶׁר לֹא-נִבְרָאוּ בְּכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-הַגּוֹיִם וְרָאָה כָּל-הָעָם אֲשֶׁר-אַתָּה בְּקִרְבּוֹ אֶת-מַעֲשֶׂה ה' כִּי-נֹדָא הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ: שְׁמֹר-לְךָ אֶת אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶיךָ הַיּוֹם... לֹא-תִבְשֵׁל גְדִי בַחֲלֵב אִמּוֹ:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה פֶּתַח-לְךָ אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כִּי עַל-פִּי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַתִּי אֶתְךָ בְּרִית וְאֶת-יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי-שָׁם עֶסְדָּה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה וַיִּכְתֹּב עַל-הַלָּחֹת אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית עֲשֶׂת הַדְּבָרִים:

(2) שמות לא, יח

וַיִּתֵּן אֶל-מֹשֶׁה כְּכֹלְתוֹ לְדַבֵּר אֹתוֹ בְּהַר סִינַי שְׁנֵי לַחַת הָעֵדוּת לַחַת אֶבֶן כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים:

(3) ר' יוסף בכור שור שמות ל"א: י"ח

לחת אבן - דבר שאין הרקבון שולט בו.

לחות העדות - כתבן בשתי לוחות, שתהיינה עלינו כשני עדים.

(4) בראשית לא, מו-מח

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְאָחִיו לְקַטּוּ אֲבָנִים וַיִּקְחוּ אֲבָנִים וַיַּעֲשׂוּ-גֹל וַיֹּאכְלוּ שָׁם עַל-הַגֹּל: וַיְקַרָּא-לוֹ לְבָן יַגֵּד שֶׁהָדוּתָא וַיַּעֲקֹב קָרָא לוֹ גֹלְעָד: וַיֹּאמֶר לְבָן הַגֹּל הַזֶּה עַד בֵּינִי וּבֵינְךָ הַיּוֹם עַל-כֵּן קָרָא-שְׁמוֹ גֹלְעָד:

(5) יהושע כד, כה-כז

וַיְכַרְתַּת יְהוֹשֻׁעַ בְּרִית לְעַם בְּיּוֹם הַהוּא וַיִּשֶׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט בְּשֵׁם: וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֱלֹהִים וַיִּקַּח אֶבֶן גְּדוֹלָה וַיְקִימָהּ שָׁם תַּחַת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר בְּמִקְדָּשׁ ה': וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל-כָּל-הָעָם הִנֵּה הָאֶבֶן הַזֹּאת תִּהְיֶה-בְּנֵנוּ לְעֵדָה כִּי-הָיָא שְׁמַעְהָ אֶת כָּל-אֲמָרֵי ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר עִמָּנוּ וְהָיְתָה בָכֶם לְעֵדָה פֶּן-תִּכַחְשׁוּן בְּאֱלֹהֵיכֶם:

(6) שמות לב, א,ו

וַיֵּרָא הָעַם כִּי־בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לָרֹדֶת מִן־הָהָר... וַיֵּשֶׁב הָעַם לֹאֲכַל וְשָׂתוּ וַיִּקְמוּ לְצַחֵק:

(7) שמות לב, טו-טז

וַיִּפֶן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר וּשְׁנֵי לַחַת הָעֵדֻת בְּיָדוֹ לַחַת פְּתָבִים מִשְׁנֵי עֲבָרֵיהֶם מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם פְּתָבִים: וְהַלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַמָּה וְהַמְכֻתָּב מִכְּתָב אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת עַל־הַלַּחַת:

(8) שמות לב, יט

וַיְהִי פֶּאֶשֶׁר קָרַב אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּרָא אֶת־הָעֵגֹל וּמַחֲלֹת וַיַּחֲרֵאֲף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ מִיָּדָיו אֶת־הַלַּחַת וַיִּשְׁבֵּר אֶת־סַתְּחַת הָהָר:

(9) דברים לד, י"ב

וְלֹא־קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדָעוּ ה' פָּנִים אֶל־פָּנִים: לְכָל־הָאֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר שָׁלַח ה' לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעָה וּלְכָל־עַבְדָּיו וּלְכָל־אֶרְצוֹ: וּלְכָל־הַיָּד הַחֲזֹקָה וּלְכָל־הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל:

(10) ספרי דברים פרשת וזאת הברכה פ'סקא שנו

לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו, למצרים בפני עצמה לפרעה בפני עצמו ולעבדיו בפני עצמם: ולכל היד החזקה, זו מכת בכורות. ולכל המורא הגדול, זו קריעת ים סוף רבי אלעזר אומר לכל האותות והמופתים ומנין אף לפני הר סיני תלמוד לומר ולכל היד החזקה, ומנין אף במדבר תלמוד לומר ולכל המורא הגדול ומנין אף בשיבור הלוחות נאמר להלן ואשברם לעיניכם וכאן הוא אומר אשר עשה משה לעיני כל ישראל

(11) רש"י דברים לד

ולכל היד החזקה - שקבל את התורה בלוחות בידיו: ולכל המורא הגדול - נסים וגבורות שבמדבר הגדול והנורא: לעיני כל ישראל - שנשאו לבו לשיבור הלוחות לעיניהם, שנאמר ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת הקדוש ברוך הוא לדעתו, שנאמר אשר שברת, יישר כחך ששברת:

(12) שמות כג, י"ט

וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת־אֲרָצְךָ וְאָסַפְתָּ אֹתָהּ
 תְּבוֹאֲתָהּ: וְהַשְּׁבִיעֶת תִּשְׁמַטְנָה וְנִטְשֶׁתָּה וְאָכְלוּ
 אֲבִינֵי עַמְּךָ וְיִתְרֹם תֹּאכַל חֵית הַשָּׂדֶה כִּן־תַּעֲשֶׂה
 לְכַרְמְךָ לְזֵיתְךָ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמֹרְךָ וַיִּנְפֹּשׁ
 בְּנֶאֱמַתְךָ וְהָגַד: וּבְכָל אֲשֶׁר־אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם
 תִּשְׁמְרוּ וְיֵשֶׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵיכֶם לֹא תִזְכְּרוּ לֹא יִשְׁמַע
 עַל־פִּיךָ: שְׁלֹשׁ רִגְלִים תַּחֲג לִי בַשָּׁנָה: אֶת־חַג
 הַמִּצּוֹת תִּשְׁמַד שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת כֶּאֱשֶׁר
 צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי־בּו יֵצֵאת מִמִּצְרַיִם
 וְלֹא־יֵרְאוּ פָנַי רִיקִם: וְחַג הַקִּצִּיר בַּבּוֹרֵי מַעֲשֶׂיךָ
 אִשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחַג הָאָסִף בְּעֵצַת הַשָּׁנָה
 בְּאֶסְפְךָ אֶת־מַעֲשֶׂיךָ מִן־הַשָּׂדֶה: שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
 בַּשָּׁנָה יֵרְאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶל־פָּנַי הָאֵדֹן ה': לֹא־
 תִזְבַּח עַל־חֲמֵץ דָּם־זִבְחִי וְלֹא־יִלִּין חֶלֶב־חֲגִי עִד־
 בָּקָר: רֵאשִׁית בַּבּוֹרֵי אֲדַמְתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' **אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשֵׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ:**

(13) שמות לד, יא-כו

שְׁמַד־לְךָ אֶת אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְוֶה הַיּוֹם הַנִּנְי גְּרִשׁ
 מִפְּנֵיךָ אֶת־הָאָמְרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחֲתִילִי וְהַפְרִזִי וְהַחֲוִי
 וְהַיְבוּסִי: הַשְׁמַד לְךָ פְּרִתְכֹרֶת בְּרִית לְיוֹשְׁבֵי
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָתָּה בָּא עָלֶיךָ פְּרִיָּהּ לְמוֹקֵשׁ
 בְּקַרְבְּךָ: כִּי אֶת־מִזְבְּחֹתֶם תִּתְלַצּוּ וְאֶת־מִצְבֹּתֶם
 תִּשְׁבֹּרוּ וְאֶת־אֲשֶׁרֵינוּ תִכְרֹתוּ: כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
 לְאֵל אֶחָד כִּי ה' קָנָא שְׁמוֹ אֵל קָנָא הוּא: פֶּן־
 תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְזָנוּ אַחֲרַי אֱלֹהִים
 וְזָבְחוּ לְאֱלֹהֵיהֶם וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזְבְּחוֹ:
 וְלִקְחֹת מִבְּנֵיתִי לְבָנֶיךָ וְזָנוּ בְנֵיתִי אַחֲרַי אֱלֹהִים
 וְהִזְנוּ אֶת־בְּנֵיךָ אַחֲרַי אֱלֹהִים: אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא
 תַעֲשֶׂה־לְךָ: אֶת־חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמַד שְׁבַעַת יָמִים
 תֹּאכַל מִצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתְךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי
 בַּחֹדֶשׁ הָאָבִיב יֵצֵאת מִמִּצְרַיִם: כָּל־פֶּטֶר רַחֵם לִי
 וְכָל־מִקְנֶךָ תִזְכֹּר פֶּטֶר שׁוֹר וְשֵׂה: וּפֶטֶר חֲמוֹר
 תִּפְדֶּה בְשֵׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וְעִרְפָּתוֹ כָּל בְּכוֹר
 בְּנֵיךָ תִפְדֶּה וְלֹא־יֵרְאוּ פָנַי רִיקִם: שֵׁשֶׁת יָמִים
 תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת בַּחֲרִישׁ וּבִקְצִיר
 תִּשְׁבֹּת: וְחַג שְׁבַעַת תַּעֲשֶׂה לְךָ בַּבּוֹרֵי קִצִּיר חֲטָיִם
 וְחַג הָאָסִף תִּקּוּפַת הַשָּׁנָה: שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה
 יֵרְאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פָּנַי הָאֵדֹן ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
 כִּי־אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפְּנֵיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלְךָ וְלֹא־
 יִחַמַּד אִישׁ אֶת־אֲרָצְךָ בְּעִלְתְךָ לְרֹאוֹת אֶת־פָּנַי ה'
 אֱלֹהֶיךָ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה: לֹא־תִשְׁחַט עַל־
 חֲמֵץ דָּם־זִבְחִי וְלֹא־יִלִּין לְבָקָר זִבַּח חַג הַפֶּסַח:
 רֵאשִׁית בַּבּוֹרֵי אֲדַמְתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ לֹא־
 תִבְשֵׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ:

Questions:

- 1) Why is there only a "reconvenanting" regarding the end of הכרית?
- 2) What is the function of the לוחות in this narrative? And why the emphasis on **אבנים** לוחות?

(14) שמות כד, א-ח

וְאֶל־מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֶל־ה' אֶתְּהָ וְאֶהְרֹן נָדָב וְאֲבִיהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם
 מִרְחֹק: וְנִגַּשׁ מֹשֶׁה לְבִדּוֹ אֶל־ה' וְהֵם לֹא יִגָּשׁוּ וְהָעָם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ: וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר לָעָם אֵת כָּל־
 דִּבְרֵי ה' וְאֵת כָּל־הַמִּשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה:
 וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֵת כָּל־דִּבְרֵי ה' וַיִּשְׁכַּם בַּבֹּקֶר וַיָּבִין מִזִּבְחַת תַּחַת הָהָר וּשְׁתֵּים עָשָׂר מִצְבֹּה לְשָׁנִים עָשָׂר
 שָׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁלַח אֶת־נְעָרָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַה' פָּרִים: וַיִּקַּח
 מֹשֶׁה חֲצִי הַדָּם וַיִּשָּׂם בְּאֵגָנָת וְחֲצִי הַדָּם זָרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹ הָעָם
 וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּזְרַק עַל־הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה דָם־
 הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ה' עִמָּכֶם עַל כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: